

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Bedrijventerreinen in Zuid-Limburg

29 januari 2002

1208-43

ISBN 90-421-0946-7
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	3
3.1 Probleemstelling en doel.....	3
3.1.1 Ruimtevraag	3
3.1.2 Omvang zoekgebied.....	4
3.1.3 Afbakening zoeklocaties	5
3.2 Beleid, afwegingskader en besluitvorming	5
3.2.1 Beleid.....	5
3.2.2 Afwegingskader.....	6
3.2.3 Besluitvorming	6
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	7
4.1 Algemeen	7
4.2 Methodiek ontwikkeling alternatieven.....	7
4.2.1 Beschrijving kansen en belemmeringen per zoeklocatie	7
4.2.2 Geschiktheid zoeklocaties voor toedeling segmenten.....	8
4.2.3 Optimalisatie van (deel)locaties.....	8
4.2.4 Afleiding mma.....	8
4.3 Te ontwikkelen alternatieven.....	9
4.3.1 Mogelijke alternatieven.....	9
4.3.2 Bouwstenen voor voorgenomen activiteit en alternatieven.....	9
4.4 Nulalternatief, nulplusalternatief en referentiesituatie.....	10
4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)	11
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN	12
5.1 Algemeen	12
5.2 Ruimtegebruik.....	13
5.3 Ecologie, landschap en cultuurhistorie	13
5.4 Bodem, grond- en oppervlaktewater.....	14
5.5 Verkeer, geluid en lucht.....	15
5.6 Woon- en leefmilieu.....	15
5.7 Externe veiligheid.....	16
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	16
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	16
8. EVALUATIEPROGRAMMA	17
9. VORM EN PRESENTATIE	17
10. SAMENVATTING VAN HET MER	18

1. INLEIDING

De provincie Limburg heeft het voornemen om in Zuid-Limburg een aantal bedrijventerreinen aan te wijzen met een totaal oppervlak van 175 ha. In het in 1999 gewijzigde Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) is vermeld dat voor de aanleg van een bedrijventerrein met een oppervlak van 150 ha of meer een m.e.r.-procedure verplicht is (C11.2). Het milieueffectrapport (MER) zal opgesteld worden ten behoeve van een aanvulling op het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) van juni 2001.

Bij brief van 12 november 2001 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 12 november 2001².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

Bij het opstellen van het advies heeft de Commissie alleen gebruik gemaakt van de informatie in de startnotitie. Zij kan zich voorstellen dat het reeds verschenen Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) en de achtergrondstudies hiervoor, al een deel van de benodigde informatie bevatten waar zij in het voorliggende richtlijnenadvies om vraagt. Dergelijke informatie kan dan, geactualiseerd, dienen voor het MER. De Commissie heeft het POL niet bij haar advies betrokken.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie adviseert om in het MER Bedrijventerreinen Zuid-Limburg met name aandacht te besteden aan de volgende informatie.

- Er dient een actuele onderbouwing van de ruimtevraag te worden gegeven, zowel naar de verdeling over de bedrijfssegmenten als naar de ontwikkeling in de tijd.
- In het MER dient een verruiming van het zoekgebied in beschouwing genomen te worden om de keuzes en de afbakening van de zoeklocaties goed te onderbouwen. Dit betekent dat aangegeven moet worden of andere locaties (voor bedrijventerreinen) in Limburg, België en Duitsland mogelijkheden bieden om het locatievraagstuk op te lossen.
- Er dient bij de alternatievenontwikkeling in ieder geval aandacht besteed te worden aan alternatieven die het ruimtebeslag kunnen beperken.
- Met name de volgende milieugevolgen dienen in het MER aan de orde te komen:
 - de ecologische en landschappelijke inpassing in de omgeving;
 - de veranderingen in de (grond)waterhuishouding;
 - de kwaliteit van woon- en leefmilieu (geluid, lucht, externe veiligheid);
 - de ontsluitingsproblematiek (met name voor zoeklocatie Hendrik).Het MER dient voldoende milieu-informatie te bevatten voor toetsing van het voornemen en de alternatieven aan alle Nederlandse en Europese ecologische beschermingsformules;
- De samenvatting van het MER dient als zelfstandig document leesbaar te zijn, bevat duidelijk kaartmateriaal en geeft een goede afspiegeling van de inhoud van het MER.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling en doel

In de aanvulling op het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) zal ruimte worden aangewezen waar de resterende opgave voor nieuwe bedrijventerreinen in Zuid-Limburg kan worden gerealiseerd. De startnotitie gaat uit van maximaal 175 ha bruto bedrijventerrein, te realiseren binnen drie aangewezen zoeklocaties: Maastricht Aachen Airport Oost (MAA) (gemeente Meerssen, gemeente Beek), Hendrik (gemeente Brunssum) en Panneslager (gemeente Eijsden). De ruimtevraag, de verdeling over de segmenten en de afbakening van de zoeklocaties dienen in het MER nader gemotiveerd en uitgewerkt te worden. Een nadere onderbouwing van de ruimtevraag en het zoekgebied is bij dit project speciaal van belang omdat er mogelijk beschermde natuurgebieden in het geding zijn. Voor deze natuurgebieden, die beschermd zijn op grond van de Vogel- of Habitatrichtlijn of het Structuurschema Groene Ruimte, is het noodzakelijk om het belang van het voornemen gedegen te onderbouwen indien er sprake is van significante gevolgen voor deze beschermde gebieden. Ook geldt in geval van aanzienlijke aantasting de verplichting om alternatieven te zoeken waarbij geen nadelige effecten zullen optreden in beschermd gebied.

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van de doelen worden afgeleid, inclusief de doelen voor milieubescherming en -verbetering. Van de doelen moeten meetbare criteria worden afgeleid waaraan de voorgenomen activiteit en de alternatieven worden getoetst. Met het oog op het volwaardig meewegen van het milieubelang in de besluitvorming moet aangegeven worden welke ruimte de gestelde doelen laten voor het ontwikkelen van alternatieven die gunstig zijn voor het milieu.

3.1.1 Ruimtevraag

In de startnotitie en de bijlage met de economische haalbaarheidsanalyse (fase 1) wordt ingegaan op de ruimtevraag per segment. Omdat de omvang van de ruimtevraag van grote invloed is op de aard en omvang van de milieugevolgen dient zij in het MER gemotiveerd en geactualiseerd te worden. In het MER zullen de aannames en de conclusies van de economische analyses moeten worden opgenomen. De Commissie adviseert om inzicht te geven in de onzekerheden in de behoefte-raming van bedrijventerreinen door te werken met verschillende scenario's (zie ook § 3.2.2 en 4.3.2 onder fasering en flexibiliteit).

In de beschouwingen over de ruimtevrage voor de verschillende segmenten is speciale aandacht nodig voor:

- de definiëring van de segmenten “Gemengd plus”, “Transport en distributie”, “Modern gemengd”, “Bedrijvenpark” en met name het specifieke segment “Platformgebonden en luchtvaartgerelateerde bedrijvigheid”;
- de uitgangspunten van de economische scenario's die aan de opgave ten grondslag liggen. Hierbij is in ieder geval aandacht nodig voor aannames voor economische groei, recente ontwikkelingen in de conjunctuur, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, vergrijzing en andere demografische ontwikkelingen en spreiding van de groei over sectoren en segmenten. Aangegeven moet worden hoe verschillende scenario's kunnen leiden tot een wijziging/vermindering van de in de startnotitie vermelde opgave van 175 ha⁵.
- een inventarisatie van vraag en aanbod van bedrijventerreinen in Zuid-Limburg en indien relevant van nabijgelegen bedrijventerreinen in Limburg, België en Duitsland. Er moet per terrein een overzicht gegeven worden van de uitgave in de afgelopen jaren en de actuele restcapaciteit per segment. Aangegeven moet worden op welke wijze is omgegaan met zowel de vraag als het aanbod in Maastricht (Lanakerveld) in relatie tot de regionale context. Er dient te worden gezien of, en zo ja, in hoeverre de grensoverschrijdende vraag naar bedrijventerreinen en de vraag en het aanbod van nabijgelegen bedrijventerreinen in Duitsland en België de geschatte benodigde ruimte in Zuid-Limburg beïnvloeden.
- de vraag of, en zo ja, in hoeverre door zorgvuldig ruimtegebruik en herstructurering op bestaande terreinen aan de ruimtevrage tegemoet kan worden gekomen. Deze mogelijkheden dienen gerelateerd te worden aan de aanname dat 80% tot 85% van de vraag naar nieuw terrein afkomstig is van het regionale bedrijfsleven. Duidelijk gemaakt moet worden in hoeverre dit voornemen een bijdrage levert aan de POL-doelstelling om bestaande bedrijventerreinen te revitaliseren. De aanwijzing van nieuwe bedrijventerreinen dient de noodzaak van intensief ruimtegebruik niet in de weg te staan/te verminderen.

Uit deze beschouwing van de ruimtevrage dienen concrete ontwerpcriteria voort te komen ten behoeve van de locatiekeuze, segmentering en globale inrichting van de zoekgebieden.

3.1.2 Omvang zoekgebied

In de startnotitie is de omvang van het zoekgebied beperkt tot een gebied van ongeveer 25 bij 25 km in Zuid-Limburg. Gezien de doelstelling van het POL om een integraal omgevingsplan te presenteren, adviseert de Commissie om de mogelijkheden voor vergroting van het (primaire) zoekgebied in beschouwing te nemen⁶ en te bezien of:

- uitbreiding van andere bedrijventerreinen (met name gebied nabij Born en Graetheide) aan de orde is;

⁵ In diverse inspraakreacties, bijvoorbeeld reacties 6, 9 en 11 (bijlage 4) wordt ook gevraagd om een nadere onderbouwing van de behoeftebepaling.

⁶ Dit betekent dat ook andere beschikbare gebieden in het MER gezien moeten worden, zie ook bijvoorbeeld inspraakreacties 9 en 15 (bijlage 4).

- andere gebieden bij het zoekgebied betrokken kunnen worden, zoals bijvoorbeeld in de komende jaren beschikbaar komende terreinen van DSM of van de NAVO in Brunssum⁷.
- combinaties van enkele kleinere locaties (vanaf bijvoorbeeld 10 ha) in aanmerking kunnen komen.

Deze beschouwing moet resulteren in een goed onderbouwd zoekgebied voor het benodigde areaal aan nieuwe bedrijventerreinen.

3.1.3 Afbakening zoeklocaties

In de startnotitie wordt een op zich overzichtelijke 'zeefmethode' gepresenteerd om beschermde gebieden in het zoekgebied af te laten vallen als zoeklocatie. De Commissie onderschrijft dat deze 'zeven' ten behoeve van de afbakening van zoeklocaties gehanteerd kunnen worden om binnen het zoekgebied te komen tot een aantal potentiële zoeklocaties. Wél is zij van mening dat in aanvulling hierop in het MER nader onderbouwd moet worden welke beleids/milieucriteria er worden toegepast voor de verschillende zeven en wat hun status (hardheid) is. De ecologische ontwikkelingszones, de stedelijke groenzones en vooral de 'bronzen' waarden van het Belvedere-gebied vragen om een nadere toelichting en verfijning. In de startnotitie worden de 'zeven' cumulatief toegepast, zonder onderscheid te maken tussen de verschillende criteria, waardoor nauwelijks zoeklocaties overblijven. De Commissie adviseert om een weging toe te passen op de criteria, waarin minder 'harde' criteria minder gewicht krijgen. Dit zal dan tot een genuanceerder kaartbeeld moeten leiden, waarin per deelgebiedje duidelijk wordt aan hoeveel en welke van deze criteria voldaan wordt.

Daar waar de uiteindelijke zoeklocaties afwijken van de resultaten van de zeef, wat in de startnotitie bijvoorbeeld het geval is voor de zoeklocatie MAA, dient dit goed gemotiveerd te worden.

Uit deze ruimtelijke/milieuanalyse dienen potentiële zoeklocaties en ontwerpcriteria afgeleid te worden ten behoeve van de locatiekeuze, segmentering en globale inrichting van de zoekgebieden.

3.2 Beleid, afwegingskader en besluitvorming

3.2.1 Beleid

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. De 'hardheid' van de verschillende voorwaarden en de bestuurlijke status van nota's dienen in het MER te worden vermeld.

Het beleid in het POL is gericht op duurzaamheid en verbetering van de omgevingskwaliteit. In het MER moet aangegeven worden hoe deze koepelbegrippen in het POL zijn uitgewerkt en hoe dit doorwerkt in criteria voor de locatiekeuze en de inrichting van de nieuwe bedrijventerreinen.

⁷ Hier wordt ook op gewezen in inspraakreactie 14 (bijlage 4).

3.2.2 Afwegingskader

In het MER zal een helder afwegingskader moeten worden opgenomen op basis waarvan de alternatieven worden ontworpen (zie § 3.1) en afgewogen. Hiertoe kunnen, op basis van de resultaten van de economische analyse, de ruimtelijke/milieuanalyse en de beleidskaders uit het POL, criteria opgesteld worden voor de ontwikkeling van alternatieven (ontwerpcriteria) en voor de afweging van alternatieven (afwegingscriteria). Naast milieucriteria en criteria voor de inpassing en inrichting van de locaties, zal ook rekening moeten worden gehouden met de volgende tijdsafhankelijke criteria:

- flexibiliteit bij inrichting van de locatie;
- mogelijkheid tot aanpassing aan economische ontwikkelingen;
- benutten van mogelijkheden voor zorgvuldig ruimtegebruik elders;
- het moment van beschikbaar komen van locaties (bijvoorbeeld in het geval van de locatie Hendrik).

Bijzondere aandacht is nodig voor de te hanteren afwegingscriteria bij de toedeling van bedrijvensegmenten aan een locatie. Per locatie kunnen andersoortige effecten en afwegingen relevant zijn.

3.2.3 Besluitvorming

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor de POL-aanvulling 'Bedrijventerreinen Zuid-Limburg'. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren, zoals herziening van bestemmingsplannen.

Het MER moet ingaan op de wijze waarop de realisatie van de doelstellingen en ambities zal worden gewaarborgd, zowel bij de verdere uitwerking van de plannen in het POL als tijdens de realisatie en het gebruik. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan de wijze van uitgifte, de handhaafbaarheid van de segmentering en aan de wijze waarop een ecologisch zo goed mogelijk functionerend, en landschappelijk zo aantrekkelijk mogelijke omgeving wordt gewaarborgd.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

Het verdient aanbeveling om bij de beschrijving van het voornemen aandacht te besteden aan zowel de activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (aanleg) als in de gebruiksfase (beheer). Voor de te onderscheiden activiteiten kunnen de fysieke ingrepen en emissies (aard en omvang) in het MER worden beschreven.

In het MER dient duidelijk gemaakt te worden welke preventieve en mitigerende maatregelen deel uitmaken van de verschillende alternatieven.

Als het MER zich toespitst op het zoeken van 175 ha bedrijventerrein in een beschikbaar (zoek)gebied van slechts 230 ha, dan gaat het meer over toedeling van de benodigde oppervlaktes voor verschillende segmenten dan over een locatiekeuze. De totstandkoming van de potentiële zoekgebieden op basis van het (eventueel uitgebreide) primaire zoekgebied (zie §3.1.2) is een zeer belangrijke stap in het locatiekeuzeproces die in het MER nadere onderbouwing en nuancering verdient (zie §3.1.3). Door toepassing van de in §3.1.3 voorgestelde zeefmethode, kan er door extra opties in beschouwing te nemen in het MER wél sprake zijn van een locatiekeuze en niet alleen van toedeling van segmenten. Inrichtingsaspecten dienen in het MER alleen beschreven te worden voor zover ze onderscheidend zijn voor de verschillende locatie- en segmenteralternatieven

4.2 Methodiek ontwikkeling alternatieven

Na het toepassen van de zeefmethode (zie §3.1.3) blijft een aantal zoeklocaties over, dat als basis dient voor de alternatievenontwikkeling. De Commissie adviseert om de alternatievenontwikkeling in een aantal stappen uit te voeren, die er als volgt uit kunnen zien.

4.2.1 **Beschrijving kansen en belemmeringen per zoeklocatie**

De eerste stap is om per zoeklocatie de kansen en belemmeringen voor verschillende mogelijke bestemmingen te beschrijven. Bijvoorbeeld:

- Wat zijn de ecologische en landschappelijke potenties van de locatie (of deelgebieden) en hoe is dit te combineren met de bestemming 'bedrijventerrein'?
- Welke kansen en belemmeringen zijn er voor de ontsluiting (verschillende modaliteiten)? Hoe kan hier door de ontwikkeling van een bedrijventerrein gebruik van worden gemaakt?
- Welke waterhuishoudkundige beperkingen en kansen biedt de zoeklocatie?
- Welke ruimte biedt de zoeklocatie voor een interne en externe milieuzone-ring?
- Welke mogelijkheden biedt de locatie (of deelgebieden ervan) binnen de verschillende scenario's in de tijd (zoals tegenvallende economische ontwikkelingen, optimale inzet van zorgvuldig ruimtegebruik op bestaande terreinen en herstructurering van bestaande terreinen)?

Deze beschouwing leidt tot een overzicht van mogelijkheden en belemmeringen gezien vanuit de kwaliteiten en potenties van elke zoeklocatie.

4.2.2 Geschiktheid zoeklocaties voor toedeling segmenten

Vervolgens kan in een tweede stap per locatie bekeken worden wat de mogelijkheden zijn voor de inrichting. Hierbij moet aandacht worden besteed aan de volgende vragen:

- Welke (deel)locaties lenen zich voor de verschillende segmenten? Ten aanzien van de segmentering is een aantal zaken van belang. In de eerste plaats moet het MER duidelijk maken hoe 'hard' of juist hoe flexibel de koppeling van segmenten aan locaties is (bijvoorbeeld de koppeling van segment "Gemengd Plus" aan Hendrik). In de tweede plaats moet aangegeven worden welke mogelijkheden er gebruikt worden om de segmentering bij ontwikkeling en uitgifte van de terreinen te handhaven⁸;
- Hoe past vervolgens de locatie in de ecologische en landschappelijke structuur van de omgeving?
- Hoe sluit de locatie vervolgens aan bij de aanwezige verkeersstructuur?

Deze beschouwing leidt tot een overzicht van mogelijkheden voor het ontwikkelen van nieuw bedrijventerrein per zoeklocatie.

4.2.3 Optimalisatie van (deel)locaties

In een derde stap kan per zoeklocatie op basis van enerzijds de kansen en belemmeringen (zie §4.2.1) en anderzijds de mogelijke toedeling van segmenten en de daaraan gekoppelde inrichtings- en inpassingseisen (zie §4.2.2) een aantal varianten voor deellocaties worden samengesteld. Vervolgens kunnen deellocaties samengevoegd worden tot een aantal alternatieven (zie ook § 4.3).

4.2.4 Afleiding mma

Als laatste stap kan door combinatie van de meest milieuvriendelijke varianten/deellocaties een mma afgeleid worden waarin kansen optimaal gebruikt worden en belemmeringen zo min mogelijk een rol spelen. Hiertoe dienen ver-

⁸ In de inspraakreacties wordt ook gewezen op de mogelijkheden voor de handhaving van de voorgestelde segmentering, bijvoorbeeld in reactie 4 (zie bijlage 4).

schillen in milieugevolgen en de mate waarin de milieugevolgen mitigeerbaar of compenseerbaar zijn, afgewogen te worden.

4.3 Te ontwikkelen alternatieven

4.3.1 **Mogelijke alternatieven**

Alle 7 in de startnotitie voorgestelde alternatieven zijn gebaseerd op het zoeken van 175 ha bedrijventerrein verdeeld over 4 segmenten. Door het gebruik van meerdere scenario's in de probleem- en doelstelling, zullen ook alternatieven die een beperkter beslag leggen op de ruimte in het MER opgenomen worden. Van de alternatieven zoals gepresenteerd in de startnotitie is niet duidelijk waar binnen de zoeklocatie een bepaald segment komt. Deze vraag zal in het MER wel beantwoord moeten worden.

De Commissie adviseert om in ieder geval de volgende alternatieven in het MER te overwegen:

- een alternatief waarin de locatie Panneslager niet wordt benut en open gebied blijft;
- een alternatief waarin de locatie Hendrik niet wordt benut en een andere bestemming krijgt;
- één of meerdere alternatieven waarin de locatie MAA beperkt wordt ontwikkeld (maximaal 75 ha⁹);
- een alternatief waarbij optimale intensivering van bestaand terrein plaatsvindt (zie ook § 4.4).

4.3.2 **Bouwstenen voor voorgenomen activiteit en alternatieven**

Voor de voorgenomen activiteit dient een aantal bouwstenen beschreven te worden. Bij de verschillende alternatieven kunnen varianten op deze bouwstenen optreden, waarvan de milieugevolgen in de alternatievenvergelijking vergeleken kunnen worden. Het gaat om de volgende bouwstenen:

Ontsluiting en milieuzonering

Beschreven dient te worden per zoeklocatie hoe deze ontsloten kan worden door aansluiting op de hoofdwegenstructuur voor vrachtwagens en persone-auto's, alsmede de (tijds) ontsluiting per openbaar vervoer en de fiets.

Per locatie moeten de milieuzonering, de inrichting en de indeling van de gebieden op hoofdlijnen beschreven worden. Hierbij zijn de beperkingen van belang die opgelegd worden door de nabijheid van gevoelige gebieden en van woonbestemmingen. Aangegeven moet worden of deze bestemmingen zullen worden ingepast (milieuzonering) dan wel zullen verdwijnen.

⁹ Zie inspraakreacties 10 en 12, waarin wordt aangegeven dat vanuit het oogpunt van inpassing een bedrijventerrein bij MAA-Oost een maximale omvang van 75 ha kan hebben (bijlage 4).

Aanleg, realisatie en beheer

De aard, de omvang en de realisatietermijn van de aanleg- en bouwwerkzaamheden moeten in het MER aan de orde komen.

In hoofdlijnen dient te worden aangegeven hoe het plangebied waterhuishoudkundig wordt ingericht (ontwatering en afwatering in relatie met de wijze van bouwrijp maken).

Het MER dient aan te geven in welke mate in het plangebied sprake zal zijn van vergraving, vernatting en ophoging en op welke wijze rekening wordt gehouden met onomkeerbare aantastingen in de geomorfologie. Daarbij dient ook te worden aangegeven hoe hergebruik van materialen (grondbalans, herkomst ophoogzand, bouwmaterialen en materialen in de grond-, weg- en waterbouw) zal worden bevorderd.

Flexibiliteit en fasering

Het MER dient inzicht te geven in de flexibiliteit van het voornemen. Hieronder wordt verstaan het vermogen om zonder aanzienlijke gevolgen voor het milieu tijdens de planfase, de gebruiksfase of de beheersfase in te spelen op veranderende maatschappelijke en economische behoeften. Voor verschillende scenario's moet de flexibiliteit bepaald worden. Het moet duidelijk worden in hoeverre de gekozen structuur (ontsluiting, water, groen, uit te geven terreinen) geschikt is om wijzigingen in de genoemde behoeften op te vangen.

Door een goede fasering kunnen mogelijke negatieve effecten tijdens de aanlegfase, zoals congestie op aanvoerwegen die nog niet zijn verlengd of verbreed en het onvoldoende aanwezig zijn van openbaar vervoer, worden verminderd. In het MER dient te worden aangegeven op welke wijze de fasering van aanleg en uitgifte zowel in ruimte als in tijd zal plaatsvinden.

4.4 Nulalternatief, nulplusalternatief en referentiesituatie

Als het mogelijk is om de doelen van de initiatiefnemer te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteit - of een vergelijkbare activiteit - wordt uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief. Dit hoeft niet persé 'niets doen' te zijn. Het kan ook gaan om het halen van de doelen door het treffen van maatregelen die een ander karakter hebben dan het voornemen. Naar de mening van de Commissie is er geen sprake van een reëel nulalternatief. Wel acht de Commissie de mogelijkheid aanwezig om een nulplusalternatief uit te werken dat aan de doelstelling voldoet: uitbreiding en intensivering van bestaande bedrijventerreinen, eventueel aangevuld met een beperkt oppervlak nieuw aan te wijzen bedrijventerrein. Dit hangt af van de beschrijving van de problemen en doelstelling in het MER. In het MER moet gemotiveerd worden of het al dan niet haalbaar is om een nulplusalternatief te ontwikkelen.

In het MER dienen de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen beschreven te worden als referentie voor de beschrijving van de milieugevolgen van de verschillende alternatieven.

4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)

Het mma moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer en moet binnen haar competentie liggen. Indien milieuvriendelijke oplossingen buiten de competentie van de initiatiefnemer (de provincie) liggen (bijvoorbeeld over de grens dan wel tot de competentie van gemeenten behoren) dient dit te worden aangegeven.

Bij het mma voor het voornemen moet er sprake zijn van een zo milieuvriendelijk mogelijke verdeling en inpassing van het benodigde areaal nieuw bedrijventerrein. Het mma kan afgeleid worden van een analyse van de kansen en belemmeringen van de verschillende zoeklocaties (zie §4.2.4). De (op basis van milieu- en andere argumenten) meest kansrijke gebieden met de minste belemmeringen en de meest optimale toedelingsmogelijkheden van segmenten worden samengevoegd tot een mma.

Vanuit milieuoverwegingen moeten bij de ontwikkeling van het mma echter ook elementen in beschouwing genomen worden die het ruimtebeslag kunnen beperken, zoals intensivering van bestaande terreinen of heroverweging van vestiging van bepaalde ruimte-extensieve bedrijvigheid in Zuid-Limburg. In het kader van het mma adviseert de Commissie om een scenario te gebruiken waarbij minimalisering van het extra ruimtebeslag de leidraad is.

Andere (inrichtings-)aspecten waar bij de ontwikkeling van het mma rekening mee gehouden moet worden, zijn:

- optimale afstemming van het bouwrijp maken, aansluitend bij de bestaande geologische, geomorfologische en geohydrologische structuur;
- mogelijkheden voor een duurzaam waterhuishoudingssysteem met opvang en infiltratie van regenwater om effecten op eventuele kwelzones en bronnen te minimaliseren;
- mogelijkheden voor meervoudig en zorgvuldig ruimtegebruik;
- optimale benutting en handhaving van de voorgestelde segmentering;
- mogelijkheden voor een goede ontsluiting voor vrachtwagens, auto's en openbaar vervoer, zodat de milieugevolgen door verkeer beperkt blijven.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

5.1 Algemeen

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten.

De omvang en ligging van het studiegebied, die per zoeklocatie en per milieuaspect kunnen verschillen, moeten op kaart worden aangegeven. Het studiegebied omvat de locatie(s) en haar omgeving, voor zover daar significante milieueffecten als gevolg van de voorgenomen activiteit kunnen optreden. Met name voor grondwater en de relatie met het oppervlaktewater kunnen in de wijde omgeving effecten optreden in kwel- en bronzones. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden, (bijvoorbeeld grondwater- en bodembeschermingsgebieden), (verblijfs) recreatie- en woongebieden, ecologische verbindingen en cultuurhistorisch waardevolle patronen en objecten. Het gebruik van actueel en gedetailleerd kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke legenda en schaal is noodzakelijk voor een overzichtelijke presentatie.

Milieugevolgen

Voor de te beschrijven milieugevolgen kan aangesloten worden bij de opzet in de startnotitie. In aanvulling hierop dient voor externe veiligheid ingegaan te worden op enerzijds het vervoer van gevaarlijke stoffen en anderzijds de risico's verbonden aan andere activiteiten, met name de luchtvaart op MAA.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed (bijvoorbeeld sanering buitengebied, modernisering milieubelastende bedrijven, oplossen knelpunten in ecologische verbindingzone);

- de methodieken moeten helder worden beschreven en de uitkomsten dienen controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- vooral aandacht moet besteed worden aan die effecten die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden.

5.2 Ruimtegebruik

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient beschreven te worden welke functies momenteel in of in de invloedssfeer van de verschillende zoeklocaties aanwezig zijn. Naast economische functies is speciale aandacht nodig voor gevoelige ecologische en landschappelijke functies, wonen en recreatie. De ruimteclaim ten gevolge van autonome ontwikkelingen moet ook in kaart worden gebracht.

Milieugevolgen

Per alternatief dient kwantitatief te worden aangegeven welke functies in welke mate verloren gaan.

5.3 Ecologie, landschap en cultuurhistorie

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient te worden beschreven:

- de aanwezigheid, respectievelijk aantasting/uitbreidingsmogelijkheden van de ecologische hoofdstructuur en beschermde gebieden;
- de aanwezigheid van voor het studiegebied kenmerkende/verstoring gevoelige fauna (zoogdieren, weide- en bosvogels, amfibieën en reptielen, insecten en weekdieren), meer in het bijzonder Rodelijst-, Natuurbeschermingswet- of Habitatrictlijnsoorten;
- de ecologische systemen in het zoekgebied en relaties met de omgeving, bijvoorbeeld de ecologische corridorfuncties voor water en landnatuur, functies van het zoekgebied als voortplantings- of foerageergebied van verstoring gevoelige fauna;
- de landschapsbepalende elementen, zoals de in de omgeving aanwezige beken, beekdalhellingen, plateauranden, houtwallen en bosjes. De ligging van Maasterrassen en steilranden, het Mergellandschap, de aanwezigheid van holle wegen in de löss en de topografie moeten in kaart worden gebracht;
- de historisch-geografische en archeologische waarden¹⁰.

Milieugevolgen

In het MER dient inzicht te worden gegeven in:

- de effecten op bestaande natuur (flora, fauna) en ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe natuur (inclusief ecologische verbindingszones)¹¹. In het bijzonder moet worden beschreven in hoeverre met de aanleg van een

¹⁰ De Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) adviseert in haar inspraakreactie om nader verkennend onderzoek uit te voeren in gebieden met een hoge en middelhoge verwachtingswaarde. Ook gebieden met een lage trefkans kunnen in aanmerking komen voor een inventarisatie. Verder benadrukt de ROB het feit dat het gebied MAA-Oost deel uitmaakt van het Belvedere-gebied "Heuvelland", wat een rol moet spelen bij de inrichting van het plangebied (zie reactie 8b, bijlage 4).

¹¹ Hier wordt ook op gewezen in de inspraakreacties, bijvoorbeeld reactie 14 (bijlage 4).

- bedrijventerrein op Panneslager de ecologische samenhang tussen natuurgebieden (Savelsbos en Eijsderbeemden) verder onder druk komt te liggen;
- de landschappelijke gevolgen (structuren, het visuele effect) van het bedrijventerrein voor de omgeving, door bijvoorbeeld perspectief tekeningen of fotomontages te presenteren vanuit enkele gezichtspunten. Het is van belang de gevolgen voor met name het kwetsbare landschap¹² te beschrijven (het open plateaulandschap bij MAA, de invloed van oprukkende verstedelijking op de visuele beleving van het Maasdallandschap ten zuiden van Maastricht);
 - de effecten als gevolg van ruimtebeslag, ophoging, versnippering en verdroging en verstoring (geluid, licht) op het landschapsecologisch systeem. Beschreven moet worden in hoeverre de functie "Transport en Distributie" nadelige invloed heeft op de luchtkwaliteit in nabije natuurgebieden (Panneslager, Hendrik). Ook is het zinvol aan te geven in hoeverre de aanleg van een bedrijventerrein op de locatie Hendrik met de aanleg van de buitenring een nu verkeersluw bosgebied onomkeerbaar verandert in een verstedelijkend landschap midden in een zone met hoge natuurwaarden;
 - de gevolgen voor historisch-geografische en archeologische waardevolle objecten en patronen.

5.4 Bodem, grond- en oppervlaktewater

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Voor elk van de locaties dient de bestaande toestand van de bodem, het grond- en oppervlaktewater te worden beschreven, zowel kwantitatief als kwalitatief. Hierbij dienen per locatie onder andere bodem- en grondwaterbeschermingsgebieden en aanwezige bodem- en grondwaterverontreinigingen in het studiegebied op kaart aangegeven te worden. Verder moet er in het MER een beschrijving van de geomorfologie en bodemgesteldheid opgenomen worden.

Milieugevolgen

Per locatie dient te worden aangegeven wat de gevolgen van inrichting als bedrijventerrein voor een specifiek segment bedrijven zijn voor de bestaande milieutoestand in het studiegebied. Hierbij dienen de volgende aspecten aan de orde te komen:

- de gevolgen van ingrepen in de (grond-)waterhuishouding in het licht van de watertoets en de ecohydrologische gevolgen, onder andere de gevolgen voor de neerslag-afvoercharacteristiek en de erosiegevoeligheid;
- mogelijke geotechnische risico's als gevolg van mijnbouwactiviteiten in het verleden;
- de gevolgen van eventuele milieu-incidenten voor bodem, grondwater en oppervlaktewater.

¹² Zie bijvoorbeeld inspraakreacties 6 en 9 waarin de kwetsbaarheid van het landschap en het belang van een minimalistische aanpak onderstreept wordt (bijlage 4).

5.5 Verkeer, geluid en lucht

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dienen per zoeklocatie de bestaande verkeersintensiteiten en de kwaliteit van de verkeersafwikkeling en de autonome ontwikkeling hiervan in beeld gebracht te worden. Tevens is, waar relevant aandacht nodig voor nabijgelegen spoorwegen, luchtvaartterreinen en industrie (geluidsniveaus en luchtkwaliteit). De belangrijkste aspecten waar aandacht aan besteed moet worden, zijn:

- (veranderingen in) geluidcontouren;
- het aantal woningen binnen contouren;
- het geluidbelast oppervlak;
- bestaande en geplande geluidgevoelige objecten (zoals scholen en verzorgingstehuizen);
- eventuele aanwezigheid en aantasting van natuur- en stiltegebied, alsmede relatieve stille en recreatiegebieden;
- eventuele trillingshinder door het verkeer;
- de huidige en verwachte luchtkwaliteit.

Milieugevolgen

De gevolgen van het voornemen voor de verkeersintensiteiten, verkeersafwikkeling en verkeerssamenstelling moeten aan de orde komen.

De effecten van de aanleg van bedrijventerreinen (inclusief het ontsluitingsverkeer) op de geluidcontouren, het aantal geluidsbelaste woningen en geluid- en trillingsgevoelige objecten dienen in het MER beschreven te worden. Tevens dienen cumulatieve effecten van geluidsbronnen in beschouwing genomen te worden (met name voor zoeklocatie MAA). In het MER moet aangegeven worden welke veranderingen op zullen treden voor de luchtkwaliteit van woongebieden (NO_x en fijn stof) en natuurgebieden.

5.6 Woon- en leefmilieu

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER moet de kwaliteit van het woon- en leefmilieu in beeld worden gebracht. Deze wordt enerzijds bepaald door kwantificeerbare milieubelasting (zoals geluidcontouren, luchtverontreiniging, externe veiligheidscontouren) en anderzijds door de wijze waarop de milieukwaliteit door betrokkenen ervaren wordt. De huidige situatie moet, voor zover mogelijk, beschreven worden aan hand van hindergegevens (geluid, geur, licht, lokale luchtverontreiniging, visuele hinder). Aangegeven dient te worden of de kwaliteit van het woon- en leefmilieu zodanig is dat gezondheidseffecten of veiligheidseffecten te verwachten zijn en zo ja, welke.

Milieugevolgen

In het MER dienen de effecten van het voornemen en de verschillende alternatieven op het woon- en leefmilieu in de nabijgelegen woonkernen inzichtelijk te worden gemaakt (bijvoorbeeld: barrièrewerking, verwachte visuele hinder, verkeershinder, eventuele gezondheidseffecten).

5.7 Externe veiligheid

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER moet beschreven worden in hoeverre in of nabij de zoeklocaties sprake is van risicovolle industriële activiteiten of transport. Bij de locatie MAA dient aandacht te worden besteed aan het vliegverkeer. Waar mogelijk dient de ligging van de risicocontouren aangegeven te worden.

Milieugevolgen

De invloed van de nieuwe bedrijventerreinen op de ligging van de risicocontouren door zowel industriële activiteiten als transport van gevaarlijke stoffen. Alleen in geval van mogelijke knelpunten dienen deze risico's gekwantificeerd te worden.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

De Commissie adviseert om de alternatieven op basis van de belangrijkste economische en ruimtelijke eisen en de belangrijkste milieuargumenten tegen elkaar af te wegen en niet op detailniveau effecten met elkaar te vergelijken.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De provincie Limburg moet bij het besluit over de uitwerking van het POL aangeven op welke wijze en op welke termijnen gericht evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Een bijzonder punt van aandacht vormen de mogelijkheden om het te nemen besluit te laten doorwerken in de verdere (bestemmings)plannen. In het MER zal aangegeven worden hoe de doelstellingen en ambities gewaarborgd zullen worden. In het evaluatieonderzoek kan bekeken worden in hoeverre doelstellingen en ambities ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn.

Het verdient aanbeveling, dat de provincie in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. De Commissie beschouwt de samenvatting als een essentieel onderdeel van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.